

Võrkeele programm koolidele, kus mõnda ainet
õpetatakse võrkeeles

paljundatud
1973. a. mais,

SELETUSKIRI

saadame koolidele
1974. a. aug-s

I. Võrkeele kui õppeaine spetsiifika

Didaktika seisukohalt erineb võrkeel kui õppeaine teis-
test õppeainetest tunduvalt. Võrkeele kui õppeaine spetsii-
fika seisneb selles, et ta peab omandatud teadmiste ja vilu-
muste alusel kujunema oskuseks täita kommunikatiivseid funkt-
sioone. Viimaseid täidab võrkeel siis, kui ta võimaldab õpi-
lastel omandatud keeleliste vahendite abil hankida ja vaheta-
da informatsiooni. Võrkeele oskus on seega pigem vahend teis-
te eesmärkide saavutamiseks kui eesmärk omaette.

Suhtlemisvahendina on võrkeel kui õppeaine oma spetsiifi-
kalt kõige lähemal emakeelele ja vene keelele. Viimaste õppi-
misest tulenevaid iseärasusi ning soodustavaid või takistavaid
faktoreid tuleb võrkeele õpetamisel arvestada.

Emakeele suulist vormi õpitakse eelkoolieas. See kulgeb
paralleelselt mõtlemise arenemisega. Vene ja võrkeelt õpitak-
se koolis. See seisneb mõtete väljendamise teistsuguste vahen-
dite omandamises, mis omakorda soodustab mõtlemise arenemist.

Emakeele, vene ja võrkeele õppimine erineb ajalise kestus-
e ja keele kasutamise kogemuste poolest. Emakeele õppimisel
teeb laps läbi ulatusliku perioodi, kus keeleliste kogemuste
omandamine toimub katse-eksituse teel; vene ja võrkeele õppi-
mine toimub kindla süsteemi järgi ja teadlikult, kusjuures iga
järgneva keele õppimisel on võimalik toetuda varem omandatud
positiivsetele kogemustele, nagu analoogia ja mõisteline või
struktuuriline kattumine. Negatiivsetest faktoritest on oluli-
sim emakeele interfereeriv mõju, mis ületatakse õppeprotsessis
teadlikkuse ja rohke harjutamise teel.

II. Võrkeele õpetamise eesmärkidest üldhariduslikus koolis, kus mõnda õppeainet õpetatakse võrkeeles

Võrkeele õppimise eesmärgid sõltuvad võrkeele kui õppe-
aine spetsiifikast, võrkeele kohast õppeainete süsteemis, ühis-
konnarvajadustest, nn. sotsiaalsest tellimusest ja õppetundide

arvust ning sagedusest.

Õppeainete süsteemis, mis tagab mitmekülgsest arenenud isiksuse kujunemise, langeb võõrkeelele informatsiooni hankimise ja vahetamise täiendava vahendi, emakeele sügavama tunnetamise, samuti õpilase loogilise mõtlemise arendaja ning marksistliku maailmavaate kujundaja osa.

Nõukogudemaa laienevad sidemed teiste maadega seavad võõrkeele õpetamise esmaseks eesmärgiks keele praktilise valdamise. Viimase all mõistetakse ühelt poolt oskust suulises ja kirjalikus vormis väljendatud mõtetest aru saada, teiselt poolt - oskust oma mõtteid suulises ja kirjalikus vormis väljendada.

Võõrkeele õpetamisel on seega praktiline, üldhariduslik ja kasvatuslik eesmärk.

Võõrkeele õpetamise peamiseks eesmärgiks koolis, kus mõnda ainet õpetatakse võõrkeeles, on ette valmistada vähemalt üht võõrkeelt valdavaid inimesi, kes ühtlasi tunnevad õpitava keele maa geograafiat, ajalugu, ühiskondlik-poliitilist korda ja seda keelt kõnelevate rahvaste kirjandust ning kultuuri.

Võõrkeele õppimise tulemusena peab kooli lõpetanu olema võimeline:

1. vabalt väljendada oma mõtteid võõrkeeles (vestlema, tege ma ettekandeid, olema tõlgiks jne.);
2. lugema ilukirjandust ning populaarteaduslikku ja ühiskondlik-poliitilist teksti, vajaduse korral sõnaraamatut kasutades;
3. kirjutama kirjandeid, ettekandeid, referaate iseseisvalt läbitöötatud materjali alusel.

Võõrkeele õpetamise peamiseks eesmärgiks I-IV kl. on praktilise kõnekeele omandamine. Võõrkeele õppimine algab I klassi teisest poolaastast ja toimub põhiliselt suulise kursuse poole aasta vältel, s.t. I klassi lõpuni, V-VIII klassini jääb praktilise kõnekeele õppimine samuti domineerima. Paralleelselt sellega õpetatakse õpilastele mõnda õppeainet võõrkeeles. IX-XI klassis suunatakse õpilasi ilukirjanduse lugemisele ja informa-

tiivset laadi lektüüri lugemisele, mis on aluseks mitmesugustele vestlustele ja arutlustele.

III. Ülddidaktilised ja metoodilised põhimõtted võõrkeele õpetamiseks üldhariduslikus koolis, kus rõnda õppeainet õpetatakse võõrkeeles

Vajaliku edu tagamiseks võõrkeele õppimisel tuleb õpilastel arendada paralleelselt kõiki nelja põhioskust: kuulamine, kõnelemine, lugemine, kirjutamine. Kuni V klassini omandatakse eelnevalt lugemisele ja kirjutamisele juba enamik keelelist materjali suulises töös. Eriti oluline on kõnearendus õpetuse algastmel. Esimene poolaasta on ette nähtud ainult kuulamise ja kõnelemisoskuse arendamiseks, nn. suuliseks kursuseks, mis vastab 7 - 8-aastase lapse psüühilistele iseärasustele. Õpilase imiteerimisvõime on sel vanuseastmel suur, kuid abstraktne mõtlemisvõime alles vähe arenenud. Lugemise ja kirjutamisega alustatakse II klassis. Suulise eelkursusega tagatakse suulise eelnevuse printsiibi järjekindel rakendamine kõikides järgmistes klassides nii grammatilise kui ka enamiku leksikaalse materjali õppimisel. Alates V klassist toimub suuline eeltöö valikuliselt teemade kaupa.

Võõrkeele õpetamisel on tegemist keele erinevate aspektide (foneetika, grammatika, leksika) ja erinevate protsessidega (kuulamine, kõnelemine, lugemine, kirjutamine).

Vastava võõrkeele foneetiline süsteem omandatakse praktilise harjutamise käigus imiteerimise teel, kusjuures vajaduse korral antakse seletusi häälikute moodustamise kohta. Inglise keele õpetamisel tutvustatakse õpilasi hääldusmärkidega juba I klassis. Hääldusharjutusi tehakse kooris ja üksikult. Alates III klassist on hääldamise ja intonatsiooni õpetamisel suur tähtsus tehniliste vahendite süstemaatilisel kasutamisel õppetundides (heliplaatide ja lintide kuulamine, õpilaste lindistatud kõne võrdlev analüüs, dialoogi, luuletuse ja proosakatkandi päheõppimine, plaadilt või lindilt, dubleerimata filmide vaatamine).

Sõnavara õpetamisel tuleb põhiliste semantiseerimisviisi-

dena kasutada erinevate mõistete avamist võõrkeeles emavõi võõrkeelse seletuse abil ning kattuvate mõistete puhul tõlkimist ja näitlikkust. Leksika õpetamisel on oluline, et harjutataks nii üksikuid sõnu kui ka väljendeid kontekstis kasutama.

Suulise eelnevuse printsiibi rakendamine leksika osas on eriti oluline kuni V klassini.

Õpilasi tuleb alates IV-V klassist ette valmistada mõne aine õppimiseks võõrkeeles. Õpilaste sõnavarasse peab varakult lülitama geograafia, ajaloo ja kirjanduse õppimiseks vajalikke sõnu ning väljendeid. Sõnavaravihikud võetakse kasutusse alates III klassist.

Grammatika õpetamine kuni VIII klassini toimub lausemudelite järgi ja tihedas seoses leksikaga. Sel astmel tuleb õpilasele võõrkeele grammatika isärasusi selgitada nende praktilise kasutamise kaudu, kusjuures seletusi antakse vajaduse korral peamiselt emakeeles. Lingvistilise iseloomustuse asemel harjutatakse grammatilist materjali tihedas seoses õpitava leksikaga kasutama võimalikult mitmesuguses erinevas situatsioonis ja kontekstis. Niiviisi ületatakse teadlikult emakeele struktuuri interfereeriv mõju, mis on suureks takistuseks võõrkeele struktuuri automaatse kasutamise kujundamisel.

Grammatilisi termineid võõrkeeles hakatakse õpilastele vähemal määral tutvustama juba III klassis, grammatilisi üldistusi aga mõningal määral alles IV-VI klassis, kusjuures see põhiliselt toimub emakeeles. Grammatilise materjali üldistamisel tuleb kasutada mitmesuguseid tabelleid ja skeeme. Eriti oluline on see õpitud grammatilise materjali süstematiseerimisel, millega tehakse algust VII klassis.

Alates IX klassist õpitakse grammatikat põhiliselt võõrkeeles.

Kõncllemisoskuse omandamine on keerukas protsess, milles läbitakse mitmesugused harjutamise etapid, alates vastavate keeleliste vahenditega tutvumisest ja lõpetades nende automaatse kasutamisega mõtteavalduses. Kõnetreening peab toimuma ainult võõrkeeles,

Psühholoogia andmete kohaselt on otstarbekas alustada võõrkeele õppimist nn. suulise eelkursusega.

Kõnelomine toimub kaheksuguses vormis - dialoogina ja monoloogina. Suhtlemise peamiseks vormiks on dialoog. Seepärast alustatakse võõrkeele õppimist dialoogist. Dialoogi abil jõuavad õpilased kiiremini võõrkeele kui suhtlemisvahendi tunnetamisele.

Dialoogilise kõne lingvistilisteks iseärasusteks on lühikeste ja elliptiliste lausete kasutamine, küsilause- te rohkus, mitmesuguste keelestampide esinemine. Dialoogis võib kõneleja toetuda vestluskaaslase keelekasutusele, kuid samal ajal sõltub ta temast edasises vestluskäigus. Dialoogilise kõne raskus seisneb kuulaja ja kõneleja osa vaheldumises.

Et dialoog sisaldab ka monoloogi elemente, pannakse sellega ühtlasi alus monoloogilise kõne arendamisele. Monoloogilise kõne eeliseks õpetamise seisukohalt on võimalus mõtteavaldust planeerida ja selleks vajalikke keelelisi vahendeid ette näha. Lingvistilisi eripärasusi esineb siin vähem kui dialoogilises kõnes.

Suulise väljendusoskuse omandamine võõrkeeles on suure praktilise tähtsusega, kuna see võimaldab suhelda teiste rahvuste esindajatega. Kõnelemisoskus tähendab niihästi oskust kõnelda kui ka kõnest aru saada. Suulise väljendusoskuse arendamiseks on vaja kestvaid ja süstemaatilist treeningut, mille aluseks on õpetaja ja õpilase võõrkeelsed kõnelused nii tunnis kui ka väljaspool tunde. Esimestest tundidest alates peab õpetaja kõnelema võõrkeeles ja harjutama õpilasi normaalse kõnetempoga, s.t. õpetaja ei tohi õpilastega kõnelda aeglustatult. Õpilastelt tuleb samuti nõuda normaalset kõnetempot ja õiget fraseerimist. Õpetaja võib oma kõnes kasutada sõnu ja väljendeid, mis ei kuulu aktiivsele omandamisele samas klassis.

Kõnelemisoskuse arendamisel on suur tähtsus näitlikel ja tehnilistel õppevahenditel.

Lugemisoskus võõrkeeles on praktilise keelevaldamise seisukohalt suulise kõneoskuse kõrval teine tähtis komponent. Sealjuures tuleb lugemisoskuse all mõista eelkõige teksti vaikset lugemist, millega kaasneb loetu vahetu mõistmine. Valjusti lugemist harrastatakse suuliselt kursuselt lugemisele üleminekul, s.o. lugemistehnika omandamise perioodil, ja hiljem foneetilise harjutusena. Valjusti lugemine on seega ainult abinõu, millega omandatakse lugemistehnika ning jõutakse tõelise lugemisoskuseni. Tekstid lugemisele üleminekuks^{on} koostatud suuliselt omandatud materjali alusel. Nii jõutakse teksti vahetu mõistmiseni, mis jääb taotlusnormiks ka edaspidises töös tekstiga. Keskkoolis jääb samuti peamiseks sünteetiline lugemine, kusjuures vajaduse korral kasutatakse loetust arusaamise tagamiseks ka sõnaraamatut ja grammatilist analüüsi.

Lugema õpetamist alustatakse II klassist. Lugemiskursuse algul loevad õpilased lühikesi lauseid, mis lugemisele eelnenud kursuse vältel on suuliselt juba omandatud. Lugemiseks kasutatakse õppetunnis suhteliselt vähem aega kui kõneharjutusteks.

Alates IV klassist tuleb hakata süsteemikindlalt arendama vaikse lugemise oskust. Seda tuleb teha tunnis õpetaja juhendamisel. Vaikne lugemine on sissejuhatuseks iseseisvale kodusele lugemisele. Vaikne lugemine võimaldab õpilasel kiiresti leida tekstist vajalikku informatsiooni (vastuseid esitatud küsimustele, andmeid teatavate sündmuste ja nähtuste kohta, tegelasi iseloomustavaid jooni jne.).

Süsteemaatiline kodune lugemine algab IV klassist. Kodust lugemist kontrollitakse õppetundides. Iseseisva lugemisoskuse arendamiseks tuleb igal õpilasel läbi töötada kodulektüürina teatav arv lehekülgi: IV klass - 1/2 lk. nädalas, V klass - 1 lk. nädalas, VI klass - 2 lk. nädalas, VII klass - 3 lk. nädalas, VIII klass - 4 lk. nädalas, IX klass - 5-8 lk. nädalas, X klass - 8-15 lk. nädalas, XI klass - 15-20 lk. nädalas.

Lisaks kohustuslikule kodusele lugemisele suunatakse ja innustatakse õpilasi iseseisvalt lugema. Iseseisev lugemine on vabatahtlik, kuid on loomulik, et õpetaja huvitub sellest, mida ja kui palju ta õpilased loevad. Selleks koostab võõrkeele õpetaja koostöös kooli raamatukoguhoidjaga soovitatava kirjanduse nimekirja klasside kaupa. Lektüüri valikuks annab õpetaja individuaalset konsultatsiooni, arvestades õpilaste huvisid ja iseloomu.

VIII klassi lõpuks peab õpilane sõnaraamatu abita tõlkima keeleliselt korrektselt ja sisult õigesti teksti, mis ei sisalda tundmata materjali. Keskkooli lõpuks peab õpilane oskama lugeda ja sõnaraamatu abil aru saada keskmise raskusega originaaltekstist (välja arvatud kitsalt erialane tekst).

Kirjutamisega alustatakse II klassis. Esialgu piirdub kirjutamisoskuse arendamine põhiliselt ära kirjutamisega. III klassis võetakse kasutusele töövihikud ja sõnavaravihikud. Viimased peavad peegeldama tööd sõnavaraga (idioomid, sünonüümid, antonüümid jne.). Temaatilisteks mõtteavaldusteks kirjas on töövihikute kõrval kasutusel ka tavalised vihikud. III klassi lõpuks õpitakse kirjutama ca 85% õpitud materjalist ja alles V klassi lõpuks ligikaudu 100%, sest kirjepildis ei omandata kõike kõnearenduses vajalikku keelelist materjali.

Kirjutamisoskuse arendamiseks kasutatakse järgmisi harjutuste liike: ümberkirjutamist, etteütlust, küsimustele vastamist, lausete moodustamist antud sõnade põhjal, küsimuste moodustamist teksti, pildi ja situatsiooni põhjal, peastkirjutamist, kirjeldust, ümberjutustust, dialoogi koostamist, kirja, kirjandit, annotatsiooni, konsekti, ettekannet, grammatika-harjutusi jne.

IV. Programmi struktuur

Programm fikseerib õpilastele esitatavad nõuded ja õppematerjali klasside kaupa ning jaguneb järgmisteks alalõikudeks:

A. Nõuded oskuste kohta.

I. Kõnelemisoskus.

II. Lugemisoskus.

III. Kirjutamisoskus.

B. Keeleline materjal.

I. Sõnavara.

II. Grammatika.

Inglise keele programmi projekti koostamisel on arvestatud võõrkeele kallakuga erikooli õppeplaaniga ja keeleõpetuseks vajalikke nädalatunde on klasside loikes järgmiselt planeeritud:

I klass - -/4 nädalatundi

II-IV klass - á 4 nädalatundi

V-XI klass - á 5 nädalatundi.

P R O G R A M M
I N G L I S E K E E L

I klass (II poolaasta)

A. Nõuded oskuste kohta
Kõnelemisoskus

Õpilane peab õpitud keelolise materjali piires oskama:

1. Aru saada õpetaja korraldusest, lihtsast jutustusest ja seletusest.

2. Esitada küsimusi ja vastata nendele.

3. Anda kaasõpilastele korraldusi.

4. Vestelda dialoogi vormis, kusjuures osa repliike peab koosnema lühist lausest, vastusest esitatud küsimusele ja oma poolsest küsimusest. Dialoogi pikkus on 4-6 repliiki.

5. Kõnelda monoloogi vormis programmis ettenähtud teemadel antud situatsiooni või piloi pöngjal. Õpilaselts nõutakse erinevate lausemuutuste kasutamist. Monoloogi pikkus on 5-6 lauset.

Näidistematika vestluseks

1. Klass ja kool. 2. Kodu ja perekond. 3. Töö ja mäng.

B. Keeleline materjal

Sõnavara

150 sõna ja fraseoloogilist ühendit. Nende hulgas: asesõnad I, you, he, she, it, we, they; my, your; this, that; eessõnad in, on, under, at, to kohamäärustes; arvsõnad 1-10.

Grammatika

Algteadmaisi umbmäärase ja määrava artikli kasutamisest.

Nimisõna omastava käände moodustamine 's abil.

Ajavorm Present Continuous.

Ajavorm Present Indefinite verbidest be ja have olema ja omama ühenduses.

Kiriv kõneviis jaat vas vormis.

II klass

A. Nõuded oskuste kohta

Kõnelemisoskus

Õpilane peab õpitud keelelise materjali piires oskama:

1. Aru saada õpetaja korraldusest, seletusest ja jutustusest.
2. Aru saada oma õpetaja ja teiste isikute vöörkeelsest kõnest.
3. Esitada küsimusi ja vastata nendele.
4. Anda kaasõpilastele korraldusi.
5. Esitada instseneeringuid.
6. Vestelda dialoogi vormis. Osa repliike peab koosnema kahest või enamast lausest, kusjuures teine lause on kas esimesele täienduseks või on omapoolne küsimus. Dialoogi pikkus on 6-10 repliiki.
7. Kõnelda monoloogi vormis programmis ettenähtud teemadel antud situatsiooni või pildi põhjal. Esitada ümberjutustusi, päneõpitud luuletusi ja laule. Õpilasel nõutakse erinevate lausemudelite kasutamist. Monoloogi pikkus - 6-10 lauset.

Näilistemaatika vestluseks

1. Inimene. 2. Miletus ja jalanõud. 3. Talv ja kevad.
4. Mõned koduloomad. 5. Oktoobrilaste tegevus.

Lugemisoskus

Pärast pool aastat kestnud suulist eelkursust hakkavad õpilased lugema tekste, mis sisalduvad ainult varem suuliselt läbitöötatud keelelist materjali. Teksti temaatika on seotud vestlustemaatikaga. Õpilasel nõutakse oskust lugeda häälega ja vaikselt. Häälega lugemisel nõutakse korrektset intonatsiooni, rõhku, rütmi ja häälike õiget artikleerimist.

Kirjutamisoskus

Kirjutamisoskust alustatakse üksikute inglise kirjatähtede kirjutamisega ning nende seostamise harjutamisega pärisnimedes. Seejärel minnakse üle ärakirjale vähest loominguuliste elementidega. Õppeaasta I poolel tehakse suhteliselt palju

kirjutamisharjutusi klassis õpetaja juhendamisel. Põhiline kirjutamisoskuse harjutamine toimub siiski koduste ülesannete kaudu. Koduste kirjalike ülesannete osatähtsus suureneb tunduvalt teisel poolaastal. Kodusteks ülesanneteks ja kontrolltöödeks on siingi peamiselt ära kirja võetud loominguiliste elementidega. Praktiseeritakse ka etteütlust, lausete moodustamist antud mudoli järgi, küsimustele vastamist ja nende esitamist, pildi kirjeldamist ja teemale kirjutamist. Tõlkeharjutusi emakeelest võõrkeelde ei tehta.

B. Keeleline materjal

Sõnavara

450 sõna ja fraseoloogilist ühendit. Nende hulgas: asesõnad his, her, our, their; these, those; nobody; eessõnad in front of, behind, in the middle of, between, with, out of, into, from, through ning after ja before ajamääruses.

Grammatika

Artikkel. Algteadmisi umbmäärase ja määrava artikli kasutamisest ning ärajätmisest.

Nimisõna. Nimisõna mitmuse moodustamise produktiivsed viisid. Erandlikud mitmusevormid nagu man-men, tooth-teeth jne.

Arvsõna. Põhiarvud 10-100.

Asesõna. Isikulisel, omastaval ja näitaval asesõnad.

Tegusõna ajavorm Present Indefinite. Modaalverbid can ja must.

Sõnade järjekord lauses. There is ja there are laused.

Käskiva kõneviisi eitav vorm.

III klass

A. Nõuded oskuste kohta

Kõnelemisoskus

Õpilane peab õpitud keelelise materjali piires oskama:

1. Aru saada oma õpetaja ja teiste isikute võõrkeelsest kõnest.
2. Esitada küsimusi ja anda küsimustele ammendavaid vastuseid.

3. Anda kaasõpilastele korraldusi.

4. Esitada instseneeringuid ja dramatiseeringuid.

5. Vestelda dialoogi vormis. Osa repliike peab koosnema mitmest lausest. Ammendavale vastusele võib järgneda omapoolne küsimus. Õpitakse dialoogi alustama jutustava lausega, mida vestluskaaslane kommenteerib. Dialoogi pikkus on 6-10 repliiki.

6. Kõnelda monoloogi vormis programmis ettenähtud teemadel antud situatsioonis või pildi ning diafilmi põhjal. Esitada ümberjutustusi, põheõpitud luuletusi ja laule. Õpilaselt nõutakse erinevate lausemodelite kasutamist. Monoloogi pikkus - 7-15 lauset..

Näidistematika vestluseks

1. Õpilase tööpäev. 2. Õpilase vaba aeg. 3. Toit ja laaukatmine. 4. Linnas ja maal. 5. Aastajad. 6. Arvud ja aeg. 7. Kalender. 8. Tähtpäevade tähistamine.

Lugemisoskus

Loetakse tekste, mis sisaldavad varem omandatud suulist (keelelist) materjali. Teksti temaatika on seotud vestlustematikaga, kuid loetakse ka muinasjutte. Õpilaselt nõutakse korrektset oskust lugeda häälega ja süvendatakse vaikse lugemise oskust. Õpilaselt nõutakse loetust täpselt arusaamist.

Kirjutamisoskus

Kirjutamisoskust arendatakse peamiselt koostöö ülesannete kaudu tööviisilis. Arakirja osatähtsus kahaneb pidevalt. Keskne koht on küsimuste moodustamisel, küsimustele vastamisel, pildikirjeldusel ja mitmesugustel muundusharjutustel. Tööviisikuga paralleelselt on kasutusel ka tavaline harjutuste vihik. Koostatakse jutte pildiseeria või diafilmi põhjal ja kirjutatakse lühikirjandeid. Kirjand peab sisaldama vähemalt 8-10 temaatiliselt seotud lauset. Tõlkeharjutusi emakeelest inglise keelde ei tehta. Teatakse sissesõnavaravihikud.

B. Keeleline materjal.

Sõnavara

700 sõna ja fraseoloogilist ühendit. Nende hulgas: asesõnad me, you, him, her, it, us, them; some, any, every, all; eessõnad near, over, for ja from, till, beside, past, about, at, on, in ajamäärukses.

Grammatika

Artikkel. Teadmiste süvendamine määrava ja umbmäärase artikli kasutamise ja artikli ärajätmisest.

Nimisõna. Mittoproduktiivsed mitmuse moodustamise viisid. Elusolendit tähistava nimisõna mitmuse omastava käände moodustamine. Omastava käände moodustamine eessõna of abil.

Omadussõna. Uhesilbilise omadussõna 3 võrdlusastet. Nende kasutamine lauses.

Arvõõna. Järgarvud.

Teõusõna. Ajavorm Past Indefinite. Sõnade järjekord lauses.

Asesõna. Asesõnade some, any, somebody, anybody, something, anything kasutamine.

IV klass

A. Tõõded õskuste kohta

Kõnelemisõskus

Õpilane peab õõpitud keelelise materjali piires õskama:

1. Aru saada erinevate isikute võõrkeelsest kõnest, sealjuures ka pikemast seletusest ja jutustusest.

2. Esitada küsimuste seeriaid teksti, pildi, diafilmi või olukorra põhjal ning neile vastata.

3. Esitada instseneeringuid ja dramatiseeringuid.

4. Vestelda dialoogi vormis, kusjuures repliikid oleksid enamasti mitmelauselised. Dialoog ei baseeru ainult küsimustel ja vastustel. Dialoogi pikkus - 8-10 repliiki.

5. Kõnelda monoloogi vormis. Esitada lühijutustusi, kirjeldusi, teematiliselt seotud jutustusi. Õõpilaselt nõutakse loogilist jutustust ja erinevate luseemudelite kasutamist. Monoloogi pikkus õõn vähemalt 10-15 lauset.

Näidistematika vestlusteks

1. Sport ja mängud. 2. Kiri ja post. 3. Haigus ja arstiabi.
4. Sisseoste tegemine. 5. Loodus ja ilmastik. 6. Pioneerilaebris.
7. Lihtsaid lugusid inglase elust-olust.

Lu omisuskus

Õpilased loevad teksti, kus esineb ainult varem suuliselt omandatud grammatilist materjali ja kus umbes 50% sõnavarast on juba suuliselt varem omandatud.

Tekstis võib esineda faabulag., seotud sõnu, mis ei kuulu aktiveerimisega (kuni 150 sõna õpiku kohta).

Vaikse lugemise oskuse süvendamiseks harjutatakse õpilasi kasutama sõnaraamatut.

Õpilaselt nõutakse loetust täpset arusaamist.

Kirjutamisoskus

Kirjutamisoskust arendatakse põhiliselt koduste ülesannete kaudu tööviikis. Paralleelselt tööviikuga on kasutusel ka tavaline viik. Lisaks varem esinenud töövormidele hakatakse nüüd koostama senisest pikemaid kirjelausi ja kirjanuid. Koostatakse temaatilisi albumeid ja tehakse üksikuid tõlkehajutusi. Õpilasi harjutatakse kasutama sõnaraamatut ka õigekirja kontrollimiseks.

B. Keeleline materjal

Sõnavara

1100 sõna ja fraseoloogilist ühendit.

Grammatika

Artikkel. Artikli kasutamine mõninga geograafilise nimega.

Omadussõna. Kahe- ja enamsilbilise omadussõna 3 võrdlusastet. Eri tüvedest moodustatud võrdlusastmed (good, well, bad, ill). Võrdlusastmete kasutamine lauses.

Asesõna. Umbäärased asesõnad much, many, little, few, a little, a few, other, another, each, both.

Tegusõna. Ajavordid Future Indefinite, Past Continuous ja Present Perfect.

Eessõnad: inside, outside, during, along, ~~without~~, across, among, until, around.

Süntaks. Disjunktiivne ehk liigendatud küsimus.

V klass

A. Nõuded oskuste kohta

Kõnelemisoskus

Õpilane peab õpitud keelelise materjali piires oskama:

1. Aru saada erinevate isikute võõrkeelsest kõnest ning reageerida sellele.
2. Alustada vestlust ja seda stimuleerida.
3. Anda suuliselt edasi kuulnud jutustust ja vestlust.
4. Esitada instseneeringuid ja dramatiseeringuid.
5. Vestelda dialoogi vormis, kusjuures repliid oleksid mitmesugused. Dialoogi väärtus sõltub vastavusest situatsioonile. Dialoogis pole enam niivõrd oluline repliikide arv kui nende sisukus ja ilmekus.
6. Kõnelda monoloogi vormis antud teemal võimalikult ammendavalt. Nõutav on mõtete loogiline esitamine ja erinevate lausemudelite kasutamine. Monoloogis pole niivõrd oluline selle pikkus, kuivõrd äsjaõpitud väljendusvahendite laadus kasutamine koos varemõpituga.

Näidistemaatika vestluseks

1. Elulugu. 2. Õpilasingid ja harrastused. 3. Lihtsad lood töörahva elust välismaal. 4. Lihtsad lood Inglismaast. 5. Kirjanike ja teadlaste elulugusid. 6. Lõetud raamatute sisu. 7. Vaba aja veetmine. 8. Raamatukogu. 9. London, Tallinn, Moskva.

Lugemisoskus

Õpilased loevad teksti, milles esineb peamiselt varem suuliselt omandatud grammatilist materjali. Tekstis võib esineda faabulaga seotud sõnu, mis aktiviseerimisele ei kuulu (kuni 250 sõna õpiku kohta).

Siivendatakse sõnaraamatu kasutamise/oskust.

Kirjutamisoskus

Kirjutamisoskust arendatakse põhiliselt koduste ülesannete kaudu töövihikus. Lisaks töövihiku harjutustele kirjutatakse kodu- ja klassikirjandeid.

Tõlkeharjutuste osatähtsus suureneb, mistõttu süvendatakse sõnaraamatu kasutamise oskust ka selleks otstarbeks.

B. Keeleline materjal

Sõnavara

1600 sõna ja fraseoloogilist ühendit.

Grammatika

Artikkel. Artikli kasutamine loomafiliste ja pärisnimedega.

Nimisõna. Liitsõna mitmus.

Omadussõna. Omadussõna substantiveerimine. Läbivõetu süstematiseerimine.

Asesõna. Enesekohased ja rõhutavad asesõnad. Kõsivad asesõnad. Omastava asesõna nimisõnaline vorm. Eitavad asesõnad.

Arvsõna. Pohiarvud 100-1000000. Liht- ja kümnendmurru.

Tegusõna. Ajavormid Past Perfect ja Future in the Past.

Modaalverbide must ja can asevormid. Verbid, mida ei kasutata kestvas ajavormis. Oleviku kasutamine tulevilu tähenduses (if- ja when-laused).

Määrsõna. Määrsõna võrdlusastmed. Määrsõna asend lauses liit-aegade puhul.

Eessõnad above, below, against, except, by, towards, as soon as, up, since. Tegusõna eessõnaline reksioon (näit. wait for, look at jne.).

Süntaks. Aegade ühildumine ja kaudne kõne.

VI klass

A. Nõuded oskuste kohta

Kõnelemisoskus

Õpilane peab õpitud keelelise materjali piires oskama:

1. Aru saada erinevate isikute võörkeelsest kõnест ja sellele reageerida ka siis, kui seal esineb mõni tundmatu sõna, mille

tähenduse selgitab kontekst.

2. Alustada vestlust ja seda stimuleerima.

3. Anda suuliselt edasi kuulnud või loetud jutustust või vestlust.

4. Dramatiseerida loetud või kuulud jutustust. Koostada tekst dialoogi juurde.

5. Vestelda dialoogi vormis antud olukorras või koostada dialoogi antud teemale.

6. Kõnelda monoloogi vormis võimalikult teemat ammendavalt ja väljendada mõtteid loogiliselt. Oluline on nii sõnavara kui ka lauseadulite valik ja varieeritus.

Näidistematika vestluseks

1. Geograafilisi teemasid: kodukoht ja kodumaa. 2. Ekskursioon ja turismimatk. 3. Õpilase ühiskondlikud ülesanded. 4. Ise-tegevus ja koolipidu. 5. Spordivõistlusel. 6. Kinos ja teatris. 7. Kirjavahetus. 8. Arsti juures. 9. Inglismaa. 10. New-York.

Lugemisoskus

Õpilased loevad teksti, kus esineb ka fabulaga seotud sõnavara, mis aktiveerimisega ei kuulu (kuni 250 sõna õpiku kohta). Süvendatakse vaikse lugemise oskust. Suurendatakse lugemiskiirust.

Viimistletakse sõnaraamatu kasutamise oskust.

Kirjutamisoskus

Kirjutamisoskust arendatakse kooste ülesannete kaudu. Tööviisiku harjutustele lisaks kirjutatakse kodu- ja klassikirjandeid.

Süvendatakse sõnaraamatu kasutamise oskust tõlkeharjutuste tegemisel ja kirjandi koostamisel.

B. Kooliline materjal

Sõnavara

2100 sõna ja fraseoloogilist ühendit.

Grammatika

Ase-sõna. Sisuved ase-sõnad. Umbmäärased ase-sõnad one, either, neither.

Tegusõna. ~~Ajavorm~~ Present Perfect Continuous, Passive Voice
ed (Indefinite tenses). ~~Present ja Past Participle~~ täiendina.

Eessõna. Eessõnad besides, like, opposite, off, on top of.

Süntaks. Liitsihitis infinitiiviga. Lause alus ja sinitis.

VII klass

A. Nõuded oskuste kohta

Kõnelemisoskus

Õpilane peab õpitud keelelise materjali piires oskama:

1. Aru saada erinevate isikute vöörkeelsest kõnest ja sellele reageerida ka siis, kui seal esineb mõni tundmatu sõna, mille tähenduse selgitab kontekst.

2. Alustada vestlust ja seda stimuleerida.

3. Anda suuliselt edasi kuulnud või loetud jutustus või vestlus.

4. Koostada tekst diafilmile ja lühikesele filmile. Dramatiseerida loetud proosatekst.

5. Dialoogi vormis ladusalt vestelda tekkinud olukorras või koostada dialoog vastavalt antud juhistele.

6. Kõnelda monoloogi vormis võimalikult teemat ammendavalt. Esitada etteanne mõne tähtpäeva puhul.

Näidistematika vestluseks

1. Tähtsamad pioneeriüritused koolis. 2. Päevasündmusi lihtsas sõnastuses. 3. Televisioonisaadetest. 4. Elu linnas ja maal. 5. Kolhoosis. 6. Liiklus ja liiklusvahendid. 7. Haigla.. 8. Eesti NSV. 9. Suurbritannia. 10. Inglise ja Ameerika kirjandikke.

Lugemisoskus

Loetakse teksti, kus esineb kuni 10% tundmatuid sõnu. Õpikus esineb faabulaga seotud sõnu (kuni 250), mis ei kuulu aktiveerimisele. Suurendatakse lugemiskiirust ja süvendatakse vaikset lugemise oskust tekstist vajaliku informatsiooni leidmiseks.

Kirjutamisoskus

Töövihiku harjutustele lisaks kirjutatakse kirjandeid ja temaatilisi kirjutisi.

B. Keeleline materjal

Sõnavara

2600 sõna ja fraseoloogilist ühendit.

Grammatika

Nimisõna. Isesõnasti mitmuse tarvitamisel.

Asesõna. Umbmäärused asesõnad.

Teisusõna. Passive Voice - perfect tenses. Oleviku ajavormid tuleviku tähenduses. Infinitiiv. Liitsinilis partitsiibiga.

Süntaks. Liitlause (rind- ja põimlause). Aluse ja öeldise ühildumine. Põimlause. Sinilis ja täiendkõrvallause. Öeldis, määrus ja täiend lauses.

VIII klass

A. Nõuded oskuste kohta.

Kõnelemisoskus.

Õpilane peab õpetud keelelise materjali piires oskama:

1. Aru saada erinevate isikute võrkeelsest kõnest ja ettekandest ning neid vajaduse korral suuliselt edasi anda.

2. Koostada tekste diafilmile ja õppefilmile ning dramatiseerida loetud proosateksti.

3. Dialoogi vormis vabalt vestelda tekkinud olukorras või koostada dialoog vastavalt antud juhistale.

4. Kõnelda monoloogi vormis võimalikult teemat ammendavalt. Esitada referaate.

Näidistematika vestluseks. 1. Komsomoli organisatsiooni ülesannetest. 2. Päevasündmusi. 3. Episoodide nõukogude teaduse ja tehnika vallast. 4. Kosmose uurimisest. 5. Koolid meie kodumaal. 6. Episoodide inglise koolielust. 7. Inglise traditsioone. 8. Inglise ja ameerika kirjanikke.

Lugemisoskus.

Loetakse teksti, kus esineb kuni 10% tundmatuid sõnu. Õpikus esineb faabulaga seotud sõnu (kuni 300), mis ei kuulu aktiveerimisele. Suurendatakse lugemiskiirust ja süvendatakse vaikse lugemise oskust tekstist vajaliku informatsiooni leidmiseks.

Kirjutamisoskus.

Töövihiku harjutustele lisaks kirjutatakse kirjandeid ja referaate.

B. Keeleline materjal.

Sõnavara.

3200 sõna ja fraseoloogilist ühendit.

Grammatika.

Artikkel. Artikli tarvitamise erijuhud. Varemõpitu süstematiseerimine.

Aasõna. Sõnifipitu süstematiseerimine.

Tegusõna. Passive Voice - Continuous Tenses.

Modaalverbid shall, will, should, would, ought to, need, have + past participle.

Varemõpitu süstematiseerimine.

Sidesõna. Õpitud sidesõnade liigitamine.

Süntaks. Kõrvallausete liigid. Sidesõna ärajätmine sihitiskõrvallauses.

IX klass

A. Nõuded oskuste kohta.

Kõnelemisoskus.

Õpilane peab õpitud keelelise materjali piires aru saama kuulnud kõnest ja oskama seda edasi anda. Peab suutma vabalt vestelda tekkinud ja antud olukorras ning vajaduse korral argumenteerima, oma mõtteid väljendama monoloogi vormis, ettekannet ja referaati koostama.

Näidistematika vestluseks! 1. Inimese välimus ja iseloomujooned. 2. Kirjanduslike kujude iseloomustus. 3. Kliima ja taimkate. 4. Reisimine ja liiklusvahendid. 5. Harrastused. 6. Ameerika Ühendriigid.

Lugemisoskus.

Loetakse keskmise raskusega ilukirjanduslikku ja populaarteaduslikku teksti. Samuti loetakse artikleid ingliskeelsetest ajalehtedest ja ajakirjadest. Lugemise iseloomust oleneb sõnastiku kasutamise vajadus ja ulatus. Peale kohustuslikku teksti on soovitatav ulatuslik iseseisev lugemine vastavalt oma huvialale.

Kirjutamisoskus.

Kirjutatakse harjutusi, kokkuvõtteid, kirjandeid ja referaate.

B. Keeleline materjal.

Sõnavara.

3700 sõna ja fraasoloogilist ühendit.

Grammatika.

Nimisõna. Nimisõna tuletamine.

Omadussõna. Omadussõna tuletamine.

Tegusõna. Tingimuslause. Modaalverbid ja nende as-
vormid. Varemõpitu süstematiseerimine.

Eesti ja inglise ajavormide kõrvutamine.

Määrsõna. Määrsõna tuletamine.

Kirjavahemärgid.

Silbitamine.

X klass

A. Nõuded nii kõnelenise, lugemise kui ka kirjutamise
oskuse kohta on põhiliselt fikseeritud IX klassi
~~juures~~ programmis.

Näidistemaatika vestluseks: 1. Kunst ja
kirjandus. 2. Raadio ja televisioon. 3. Teatri ja kino aja-
loost. 4. Reisimine ja arhitektuur. 5. Inglise keelt kõnele-
vad maad.

B. K e e l e l i n e m a t e r j a l .

Sõnavara.

4200 sõna ja fraseoloogilist ü h e n d i t .

Grammatika.

Tegusõna. Liitalus infinitiiviga. Infinitiiv ja partit-
siibid. Gerundium ja verbaalnimisõna.

Eessõna. Seniõpitu süstematiseerimine.

Süntaks. Kõrvallauseste liigid ja nende lühendid. Inver-
sioon.

XI klass.

A. Nõuded oskuste kohta on põhiliselt fikseeritud
IX klassi juures.

Näidistemaatika vestluseks: 1. Haridus.
2. Tehnika uusimad saavutused. 3. Elamistingimused. 4. Urbani-
satsioon. 5. Elukutse valikust.

- 45 -

B. K e e l e l i n e n a t e r j a l.

Sõnavara.

4800 sõna ja fraseoloogilist ühendit.

Grammatika.

Tegusõna. Õpitu süstematiseerimine: tuleviku ajavormid; eesti ja inglise keele ajavormide kõrvutamine.

Artikkel. Artikli kasutamine abstraktsete nimisõnadega. Õpitu süstematiseerimine.

Eesti õppekeele üldharidusliku
võõrkeelte erikooli õppeplaan 1974/75. õppeaastaks

Õppeained	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI
I. Üldained											
Eesti keel	12/10	8/7	7	4	4	4	3	2	2	1	-
Kirjandus	-	-	-	2	2	2	2	2	3	4	4
Vene keel	-	4	4	4	4	4	4	4	5	5	5
Matemaatika	6	5	5	6	6	6	5	6	4	4/5	5/4
Füüsika	-	-	-	-	-	-	2	2	4	5/4	3/4
Keemia	-	-	-	-	-	-	2	2	2	2	2
Ajalugu	-	-	-	2	2	2	2	3	2	2	3
Ühiskonnaõpetus	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2
Geograafia	-	-	-	-	2	3	2	2	2	-	-
Bioloogia	-	-	-	-	2	2	2	2	-	-/2	2
Loodusõpetus	-	2	2	2	-	-	-	-	-	-	-
Astronoomia	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Joonestamine	-	-	-	-	-	-	-	-/2	1	2/-	-
Kunstiõpetus	1	1	1	1	1	1	-	-	-	-	-
Muusikaõpetus	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Kehaline kasvatus	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Tööõpetus	2	2	2	2	2	2	2	2/-	-	-	-
Sõjaline algõpetus	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	2
	24/22	25/24	24	26	28	29	29	30	28	30	32

Õppeained	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI
<u>II. Eriained</u>											
Võõrkeel ja võõrkeelne kirjandus	-/4	4	4	4	5	5	5	5	6	6	6
Tõlketehnika või masinakiri võõrkeeles	-	-	-	-	-	-	-	-	2	2	1
Kokku:	24/26	29/28	28	30	33	34	34	35	36	38	39
Fakultatiivsed tunnid	-	-	-	-	-	-	1	1	1	1	1

Märkused: 1. Võõrkeelte erikool (üldhariduslik keskkool, kus mõningaid aineid õpetatakse võõrkeeles) töötab Eesti NSV haridusministri poolt kinnitatud põhimääruse alusel. Võõrkeelte erikooli õppeplani rakendamisel juhendatakse ühtlasi üldharidusliku keskkooli 1974/75.õ.-a. õppeplani märkustest (v.a.p.7).

2. Kevadise õppepraktika aeg, mis jääb üle eriainetele ettenahtud tundudest, kasutatakse kooli äranägemisel näitlike õppevahendite jm. valmistamiseks.

107 H. Oksa/
metoodika ja õpikute osakonna
juhataja

"утверждаю"

Ф. Эисен (Ф. Эисен)Министр просвещения
Эстонской ССР

"С" мая 1972г.

УЧЕБНЫЙ ПЛАНдля школ с преподаванием ряда предметов на иностранном
языке на 1972/73 учебный год

	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X
<u>I. Общие предметы</u>										
Русский язык	12	11	10	6	5	4	3	2	-	I
Литература	-	-	-	2	2	2	2	3	4	3
Эстонский язык	-	-	2	2	2	2	2	2	-	-
Математика	6	6	6	6	6	6	6	5	6	6
Физика	-	-	-	-	-	2	2	3	4	5
Астрономия	-	-	-	-	-	-	-	-	-	I
Черчение	-	-	-	-	-	-	I	2	-	-
Химия	-	-	-	-	-	-	2	2	3	3
История	-	-	-	2	2	2	2	3	4	3
Обществоведение	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2
География	-	-	-	-	2	3	2	2	2	-
Биология	-	-	-	-	2	2	2	2	I	2
Природоведение	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-
Изобразительное искусство	I	I	I	I	I	I	-	-	-	-

	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X
Музыка и пение	1	1	1	1	1	1	1	-	-	-
Физическая культура	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Трудовое обучение	2	2	2	2	2	2	2	2	-	-
Итого:	24	23	24	26	27	29	29	30	26	28

II. Спецпредметы

Иностранный язык
и литература страны
изучаемого языка

- 3 3 3 6 6 6 6 6 6

Технический перевод или
машинопись на ино-
странном языке

- - - - - 2 2
Всего: 24 26 27 29 33 35 35 36 34 36

Начальная военная
подготовка

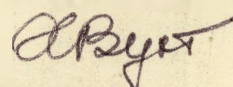
- - - - - 2 2

Факультативные занятия

- - - - - 1 2 2 1

3.

- Примечания: 1. Общеобразовательная средняя школа с преподаванием ряда предметов на иностранном языке, работает на основе Положения, утвержденного министром просвещения Эстонской ССР и министром финансов Эстонской ССР 21 августа 1962 г. (см. "Приказы и инструкции", 1962 г., № 6, стр. 23-27).
2. При применении данного учебного плана следует руководствоваться примечаниями к учебному плану для общеобразовательной средней школы с русским языком обучения, опубликованному в газете "Ныукогуде Иистая" от 15 апреля 1972 г. (за исключением п. 6).

(Х.Рейноп)

Зав.отделом методики и учебников
Министерства просвещения Эстонской ССР